

2008000106010001
EXAMINATION OCTOBER 2024 (ATKT EXAM)
BACHELOR OF COMMERCE (SIXTH SEMESTER)
LANGUAGE THROUGH LITERATURE

[Time: As Per Schedule]

[Max. Marks: 50]

Instructions:

1. Fill up strictly the following details on your answer book
  - a. Name of the Examination: **BACHELOR OF COMMERCE (SIXTH SEMESTER)**
  - b. Name of the Subject: **Language Through Literature**
  - c. Subject Code No: **2008000106010001**
2. Sketch neat and labelled diagram wherever necessary.
3. Figures to the right indicate full marks of the question.
4. All questions are compulsory.

Seat No:

--	--	--	--	--	--

Student's Signature

Q.1 Choose the correct answer from the options given below:

10

1. Who is the poet of the poem "My Grandmother's House"?
  - a) Anita Desai
  - b) Sylvia Plath
  - c) Kamala Das
  - d) Maya Angelou
2. Where does the speaker want to keep 'an armful of darkness' brought from her grandmother's house?
  - a) In her bedside drawer
  - b) In the cupboard
  - c) Behind her bedroom door
  - d) In the drawing room
3. What is the form of the poem 'O Captain! My Captain! '?
  - a) Sonnet
  - b) Elegy
  - c) Ode
  - d) Ballad
4. How did the people at the shore celebrate the safe return of the ship?
  - a) By ringing bells and by flying the flag
  - b) By trilling bugle and by bringing the bouquets
  - c) By bringing ribboned wreaths
  - d) All the above
5. What do the words 'trip' and 'voyage' stand for in the poem?
  - a) A trip to America
  - b) A pilgrimage
  - c) American Civil War
  - d) All the above

6. In the poem 'She Walks in Beauty', the poet thinks she looks more beautiful
 a) In twilight   b) At night   c) In Sunshine   d) In heaven's light
7. What are the themes of the poem 'She Walks in Beauty'?
 a) Love and lust   b) Beauty and love
 c) Beauty and Purity   d) Love and passion
8. What made Upagupta wake up startled?
 a) He was thirsty   b) He saw a nightmare
 c) Rain started falling   d) A woman stumbled over his body
9. The woman in the poem 'Upagupta', was drunk with _____
 a) The red wine   b) The wine of youth
 c) The wine of power   d) The wine of money
10. Where did Upagupta lay asleep?
 a) In the city walls of Vrindavan
 b) In the city walls of Gokul
 c) In the city walls of Mathura
 d) In the city walls of Kashi

Q.2 'Do not be "smart"! What message does Kipling give by this advice? **12**

OR

Write how Shaw, in his radio talk, proves that everyone pronounces words in English in their own unique way and nobody speaks perfect English. **12**

Q.3 (A) Develop a dialogue on any ONE of the following: 8

1. Gita Naidu and Madhu Kumar meet at the post office. They stay in the same locality but do not know each other very well. It is 3 o'clock in the afternoon.
2. Annie is at the birthday party of a friend, Smita. She has not met Smita's father. So, she introduces herself and tells him a little about herself.

(B) Write a detailed note on any ONE of the following: 10

1. Write briefly about the process and the types of research.
2. What are some characteristics of a good leadership?

Q.4 Do as directed: (Any Ten) 10

1. She _____ (rarely) plays violin now.
 (Fill in the blank using word that means the same as one in the brackets)
2. Ambiguity: clarity, guilt, liveliness
 (Underline the word that is the closest antonym of the word on left)
3. Give antonym of: demand
4. Give synonym of: weak
5. Give antonym of: answer

6. Give synonym of: idle
7. Take (Add a suitable prefix to form a word)
8. Edit (Add a suitable suffix to form a word)
9. Form two words using the given prefix: dis-
10. Form two words using the given suffix: -es

11. He is an _____ (ambition) man. (Fill in the blank with the word formed by adding a suitable suffix to the word in the brackets)
12. I think your faith in him is _____ (placed). (Fill in the blank with word formed by adding a suitable prefix to the word in the brackets)

*****

2008000106010002
EXAMINATION OCTOBER 2024 (ATKT EXAM)
BACHELOR OF COMMERCE (SIXTH SEMESTER)
WRITTEN & SPOKEN COMMUNICATION SKILLS

[Time: As Per Schedule]

[Max. Marks: 50]

Instructions:

1. Fill up strictly the following details on your answer book
  - a. Name of the Examination: **BACHELOR OF COMMERCE (SIXTH SEMESTER)**
  - b. Name of the Subject: **Written & Spoken Communication Skills**
  - c. Subject Code No: **2008000106010002**
2. Sketch neat and labelled diagram wherever necessary.
3. Figures to the right indicate full marks of the question.
4. All questions are compulsory.

Seat No:

--	--	--	--	--	--

Student's Signature

Q.1 Answer briefly (Any five)

10

1. How does an effective understanding of professionalism help in performing one's job satisfactorily and successfully?
2. What can you do to expand your business and earn more profits?
3. How do you balance your personal relationships with your duties?
4. Why do some professionals behave unprofessionally sometimes?
5. What does a person think about himself and the world who has just retired from a job?
6. How do good leader keep motivated throughout their lives?
7. What is positivity?

Q.2 A. Write dialogue on situations given below (Any one)

7

- i. The members of a Youth Club are planning to honour their outgoing secretary. They talk about the arrangements that have to be made.
- ii. Sudha gives instructions to her son who is making a short visit to their village.

B. i. In a paragraph of 150 words write on the plight of aged people in our country.

7

OR

- ii. Write about a teacher who has influenced you in a positive way apart from your academic studies. What are some of the qualities you feel he/she had that made him/her good leader in the classroom? **7**

Q.3 A. i. Draft notice and agenda of the meeting of the Mahila Club of Rajkot. **9**

OR

- ii. Draft Minutes of the first meeting of the Board of Directors of Aadhya Petro Chemical Industries Pvt. Ltd. **9**

B. i. Prepare a presentation of five slides on the Use of Artificial Intelligence in learning. **9**

OR

- ii. Prepare a presentation of five slides on any one skill you studied in Sem- VI **9**

Q.4 A. Give meaning of the following phrasal verbs and make meaningful sentences. **4**
(Any two)

1. Come across   2. Pass on   3. Make up   4. Put down

B. Give meaning of the following idioms and make meaningful 4 sentences. **4**
(Any two)

1. Jump on the bandwagon   2. Hard to swallow
3. Left-handed compliment   4. Kangaroo court

*****

2008000106020001
EXAMINATION OCTOBER 2024 (ATKT EXAM)
BACHELOR OF COMMERCE (SIXTH SEMESTER)
BUSINESS REGULATORY FRAMEWORK-II

[Time: As Per Schedule]

[Max. Marks: 50]

Instructions:

1. Fill up strictly the following details on your answer book
  - a. Name of the Examination: **BACHELOR OF COMMERCE (SIXTH SEMESTER)**
  - b. Name of the Subject: **BUSINESS REGULATORY FRAMEWORK-II**
  - c. Subject Code No: **2008000106020001**
2. Sketch neat and labelled diagram wherever necessary.
3. Figures to the right indicate full marks of the question.
4. All questions are compulsory.

Seat No:

--	--	--	--	--	--

Student's Signature

English Version

[Max. Marks: 50]

Q.1 Answer the options below.

15

- 1) Which of the following is not considered a negotiable instrument?
  - A. Money order
  - B. Doc Warrant
  - C. Share Certificate
  - D. All of the given

- 2) How many stipulations are there in a contract of sale?
  - A. Two
  - B. Four
  - C. Five
  - D. Three

- 3) Which contract act applies to contract of bailment?
  - A. The Indian contract ACT
  - B. Sale of goods ACT
  - C. Both (A) and (B)
  - D. None of the above

- 4) Who wrote the book "Principles of Banking"?
  - A. Jones
  - B. Hoster
  - C. Frost V Knight
  - D. Mr. Thomas

- 5) What is the statement "Holder may receive the instrument even without substitution"?
- A. True   B. False
C. Partially true   D. None of the above.
- 6) Which company can issue share warrants?
- A. Private company   B. Public company
C. Both (A) and (B)   D. None of the above.
- 7) Which doctrine is known as doctrine of 'procedural notice'?
- A. Doctrine of indoor Management
B. Doctrine of constructive Notice
C. Doctrine of Ultra Vires
D. None of the above
- 8) The form in _____ is applicable to unlimited companies having a share capital.
- A. Table 'B'   B. Table 'E'
C. Table 'C'   D. Table 'F'
- 9) How does a promoter work?
- A. Risky   B. Responsible
C. Both (A) and (B)   D. None of the above.
- 10) Details included in Form INC-1.
- A. Trademark details   B. 6 possible company names
C. Authorized share capital   D. All of the given
- 11) Despite the preparation of the seller, if the buyer refuses to take delivery of the goods, who is responsible for the loss caused to the seller?
- A. Seller   B. Buyer
C. Agent   D. All of the given
- 12) How many parties are there in a cheque?
- A. One   B. Two
C. Three   D. Four
- 13) Who is liable if the agent of the company enters into a contract with a third party and the act of the agent is beyond the agent's authority?
- A. Company   B. Agent
C. Third party   D. None

- 14) Types of assignment of goods include:
- A. Actual Delivery
  - B. Constructive Delivery
  - C. Symbolic Delivery
  - D. All of the given
- 15) Minimum number of directors required in a private company?
- A. Two
  - B. Five
  - C. Seven
  - D. Fifteen

Q.2 Short Questions. (Any Four)

8

1. Define promoter.
2. State the importance of Articles of Association.
3. What is description?
4. Define: Drawee in case of need.
5. Explain the difference between Memorandum of Association and Articles of Association.
6. List the exclusive rights of a private company.
7. Distinguish: Right of lien and stoppage of goods in transit.
8. How many parties to the bill of exchange? Which are they?

Q.3

- A. Explain: Doctrine of constructive notice.
- B. Explain the buyer beware rule with details.

6

7

OR

- A. Explain: Rights of a Holder-in-due-course.
- B. Write a note about private company.

6

7

Q.4

A. Short notes. (Any two)

8

- 1) Effect on contract by destruction of goods.
- 2) Doctrine of ultra vires.
- 3) Private company.
- 4) Payment in Due course.

6

B. Short notes. (Any two)

- 1) Goods sent on sale of Return
- 2) Domicile Clause.
- 3) Nidhi Company.
- 4) Auction Sale.

*****

Q.1 નીચેના વિકલ્પોના જવાબ આપો.

15

- 1) નીચેનામાંથી કયુ સાધન નેગોશિયેબલ ઇન્સ્ટ્રુમેન્ટમાં ગણાતું નથી?

A. મનીઓર્ડર	B. ડોક વોરંટ
C. શેર પ્રમાણપત્ર	D. આપેલ તમામ
- 2) વેચાણના કરારમાં કેટલા પ્રબંધ હોય છે?

A. બે	B. ચાર
C. પાંચ	D. ત્રણ
- 3) બેલમેન્ટના કરારને કયો કરાર ધારો લાગુ પડે છે?

A. ભારતીય કરાર ધારો.	B. માલ વેચાણ ધારો.
C. (A) અને (B) બંને	D. ઉપર માંથી કઈ નહીં
- 4) “પ્રિન્સિપલ્સ ઓફ બેન્કિંગ” નામનું પુસ્તક કોણે લખ્યું?

A. જોન્સ	B. હોસ્ટર
C. ફોસ્ટ વી નાઈટ	D. શ્રી થોમસ
- 5) “હોલ્ડર અવેજ વગર પણ ઇન્સ્ટ્રુમેન્ટ પ્રાપ્ત કરી શકે છે” આ વિધાન કેવું છે?

A. સાચું	B. ખોટું
C. અંશતઃ સાચું	D. ઉપર માંથી કઈ નહીં.
- 6) કઈ કંપની શેરવોરંટ બહાર પાડી શકે છે?

A. ખાનગી કંપની	B. જાહેર કંપની
C. (A) અને (B) બંને	D. ઉપર માંથી કઈ નહીં.
- 7) કયા સિદ્ધાંતને ‘વિધિ પ્રસ્થાપિત નોટિસ’ના સિદ્ધાંત તરીકે ઓળખવામાં આવે છે?

A. આંતરિક વહીવટનો સિદ્ધાંત	B. રચનાત્મક સૂચનાનો સિદ્ધાંત
C. સત્તાની ઉપરવટનો સિદ્ધાંત	D. ઉપર માંથી કઈ નહીં
- 8) શેરમૂડીવાળી અમર્યાદિત કંપનીનું મેમોરેન્ડમ _____ ના ફોર્મમાં હોવું જોઈએ.

A. ટેબલ 'બ'	B. ટેબલ 'ઈ'
C. ટેબલ 'ક'	D. ટેબલ 'એફ'

- 9) સ્થાપકનું કાર્ય કેવું છે?
- A. જોખમ વાળું
B. જવાબદારીવાળું
C. (A) અને (B) બંને
D. ઉપર માંથી કઇ નહીં.
- 10) ફોર્મ INC-1 માં સમાવિષ્ટ વિગત છે.
- A. ટ્રેડમાર્કની વિગતો
B. કંપનીના સંભવિત 6 નામો
C. અધિકૃત શેરમૂડી
D. આપેલ તમામ
- 11) જ્યારે વેચનારની તૈયારી હોવા છતાં, ખરીદનાર માલની ડિલિવરી લેવાનો ઇન્કાર કરે તો વેચનારને થયેલું નુકશાનની જવાબદારી કોની રહે છે?
- A. વેચનાર
B. ખરીદનાર
C. એજન્ટ
D. આપેલ તમામ
- 12) ચેકમાં કેટલા પક્ષકારો હોય છે?
- A. એક
B. બે
C. ત્રણ
D. ચાર
- 13) કંપનીનો એજન્ટ ત્રાહિત પક્ષ સાથે કરાર કરે અને એજન્ટનું આ કૃત્ય એજન્ટની સત્તા બહારનું હોય તો તે માટે કોણ જવાબદાર ગણાય?
- A. કંપની
B. એજન્ટ
C. ત્રાહિત પક્ષકાર
D. કોઈ નહીં
- 14) માલની સોંપણીના પ્રકારમાં સમાવેશ થાય છે.
- A. પ્રત્યક્ષ સોંપણી
B. પરોક્ષ સોંપણી
C. પ્રતીકાત્મક સોંપણી
D. આપેલ તમામ
- 15) ખાનગી કંપનીમાં ઓછામાં ઓછા કેટલા ડિરેક્ટર હોવા જરૂરી છે?
- A. બે
B. પાંચ
C. સાત
D. પંદર

Q.2 નીચેના પ્રશ્નોના ટૂંકમાં જવાબ આપો. (ગમે તે ચાર)

8

- 1) પ્રમોટરની વ્યાખ્યા આપો.
- 2) નિયમનપત્રનું મહત્વ જણાવો.
- 3) વર્ણન એટલે શું?
- 4) 'જરૂરિયાત સમયનો ડ્રોઇ' નો અર્થ આપો.
- 5) આવેદનપત્ર અને નિયમનપત્રનો તફાવત સ્પષ્ટ કરો.

- 6) ખાનગી કંપનીના વિશિષ્ટ અધિકારોની યાદી આપો.
- 7) તફાવત આપો: લિયનનો હક અને માલ અટકાવવાનો હક.
- 8) વિનિમયપત્રના પક્ષકારો કેટલા છે? કયા કયા?

- Q.3** અ. રચનાત્મક સૂચનાનો સિદ્ધાંત સમજાવો. **6**
બ. ખરીદનાર સાવધાન નિયમ આપવાદ સહિત સમજાવો. **7**

અથવા

- અ. યથાનુક્રમે ધારણ કરનારના હકો સમજાવો. **6**
બ. ખાનગી કંપની વિશે નોંધ લખો. **7**

- Q.4** (અ) ટૂંકનોંધ લખો (ગમે તે બે) **8**

- 1) માલનો નાશ થવાથી કરાર પર અસર.
- 2) સત્તાની ઉપરવટનો સિદ્ધાંત.
- 3) જાહેર કંપની
- 4) યથાનુક્રમે ચુકવણી.

- (બ) ટૂંકનોંધ લખો (ગમે તે બે) **6**

- 1) જાંગડ વેચાણ
- 2) રજિસ્ટર્ડ ઓફિસની કલમ
- 3) નિધિ કંપની
- 4) હરાજીથી વેચાણ

*****END*****

2008000106030001
EXAMINATION OCTOBER 2024 (ATKT EXAM)
BACHELOR OF COMMERCE (SIXTH SEMESTER)
BUSINESS ADMINISTRATION-VI

[Time: As Per Schedule]

[Max. Marks : 50]

Instructions:

1. Fill up strictly the following details on your answer book

- a. Name of the Examination : **BACHELOR OF COMMERCE (SIXTH SEMESTER)**
- b. Name of the Subject : **Business Administration-VI**
- c. Subject Code No : **2008000106030001**

2. Sketch neat and labelled diagram wherever necessary.
3. Figures to the right indicate full marks of the question.
4. All questions are compulsory.

Seat No:

--	--	--	--	--	--

Student's Signature

English Version

[Max. Marks: 50]

Q.1 (A) Choose the appropriate option as the answer to the following question. 10

- (1) Getting the right product at the right time, in the right quantity, at the right price, from the right source, of the right quality, what it means?
(A) Sound Purchasing (B) Expensive Purchasing
(C) Cheap Purchasing (D) Retail Purchasing
- (2) Which of the following is not an inventory?
(A) Raw materials (B) Machinery for production
(C) Screw-nails (D) Finished goods
- (3) In which kind of purchasing, the objective is to buy at low price and sell at high price?
(A) Centralized purchasing (B) Speculative purchasing
(C) Stockless purchasing (D) Decentralized purchasing
- (4) Which company has established the concept of Six Sigma?
(A) Motorola (B) Toyota
(C) Wipro (D) None of these

- (5) How efficiently a product is produced is indicated by _____.
 (A) Production (B) Productivity
 (C) Production Planning (D) All of the above
- (6) What is not included in the basic factors of Weber's theory of location selection?
 (A) Transportation cost (B) Labour cost
 (C) Government control (D) All of the above
- (7) Whose process stages are routing, scheduling, dispatching and follow-up?
 (A) Production Control (B) Production Planning
 (C) Production Management (D) None of these
- (8) The just-in-time system has been popular in Japan since the _____ decade.
 (A) 1950s (B) 1960s (C) 1970s (D) 1980s
- (9) When was the tourism department started in India?
 (A) March 1, 1985 (B) March 1, 1953
 (C) March 1, 1954 (D) March 1, 1958
- (10) In which year the National Action Plan was converted into Tourism Policy?
 (A) 1992 (B) 2000 (C) 2002 (D) 2015

(B) Fill in the Blank

5

- (1) According to the _____ method, the firm enters into a long-term contract with the supplier of goods.
- (2) When purchasing for all the departments of the entire business unit is done by one department it is called _____ purchasing.
- (3) TQM is known as _____.
- (4) _____ tourism involves travel to another nation by non-residents.
- (5) _____ means determining the time required to complete each process and determine the total time required.

Q.2 Answer in brief (any four)

8

- (1) What is meant by Materials?
- (2) What is meant by Inventory control?
- (3) What is a blanket purchase?
- (4) Give the definition of Production Planning.
- (5) What is ideal location selection of an industry?
- (6) State the types of production.
- (7) What is meant by Total Quality Management?
- (8) What is meant by Tourism Management?

- Q.3** (A) State the advantages of decentralized procurement. **7**
(B) Explain importance of production control. **6**

OR

- (A) Explain the scope of Production management. **7**
(B) Discuss the factors affecting the buy or make decision. **6**

- Q.4** (A) Write a short note (any one) **7**

- (1) Kaizen and Kairyo
- (2) Tourism Management based on objectives

- (B) Khushi Ltd. is a company that manufactures FMCG goods. They want to start their new factory in Gujarat. And wants to start production of different types of sauces, jams, etc. The required raw materials are fruits and tomatoes. These foodstuffs have weight loss goods. In addition, skilled and semi-skilled workers are required to work in factories. **7**
- (1) What suggestions would you make to Khushi Ltd.?
  - (2) Provide suitable arguments in support of your suggestions.

*****

Q.1

(અ) આપેલ પ્રશ્નના જવાબરૂપે યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરો.

10

(૧) યોગ્ય સમયે, યોગ્ય જથ્થામાં, યોગ્ય કિંમતે, યોગ્ય પ્રાપ્તિસ્થાનમાંથી, યોગ્ય ગુણવત્તાવાળી વસ્તુ મેળવવી તે એટલે?

- (A) સંગીન ખરીદી (B) મોંઘી ખરીદી
(C) સસ્તી ખરીદી (D) છૂટક ખરીદી

(૨) નીચે પૈકી કઈ માલસામગ્રી નથી?

- (A) કાચો માલ (B) ઉત્પાદન માટેના યંત્રો
(C) સ્ક્રુ-ખીલા (D) તૈયાર માલ

(૩) કઈ ખરીદી નો ઉદ્દેશ નીચા ભાવે ખરીદી કરી, ઊંચા ભાવે વેચાણ કરવાનો છે?

- (A) કેન્દ્રિત ખરીદી (B) સદાત્મક ખરીદી
(C) સ્ટોકલેસ ખરીદી (D) વિકેન્દ્રિત ખરીદી

(૪) કઈ કંપનીએ સિક્સ સિગ્મા ગુણવત્તાનો ખ્યાલ પ્રસ્થાપિત કાર્યો છે?

- (A) મોટોરોલા (B) ટોયોટા
(C) વિપ્રો (D) એકેચ નહિ

(૫) કેટલી કાર્યક્ષમતાથી ઉત્પાદન થાય છે તેનું સુચન _____ દ્વારા થાય છે.

- (A) ઉત્પાદન (B) ઉત્પાદકતા
(C) ઉત્પાદન આયોજન (D) ઉપરના બધા જ

(૬) વેબરના સ્થાન પસંદગીના સિક્કાંતના મૂળભૂત પરિબલોમાં શેનો સમાવેશ થતો નથી?

- (A) વાહનવ્યવહાર ખર્ચ (B) મજૂરીની પડતર
(C) સરકારી નિયંત્રણ (D) ઉપરના બધા

(9) માર્ગનિર્ધારણ, સમયનિર્ધારણ, સુચના-વિતરણ, તપાસ કે પ્રગતિ નિયંત્રણ એ કોની પ્રક્રિયાના તબક્કા છે?

- (A) ઉત્પાદન અંકુશ (B) ઉત્પાદન આયોજન
(C) ઉત્પાદન સંચાલન (D) એકય નહિ

(10) _____ ના દાયકાથી જાપાનમાં જસ્ટ-ઈન-ટાઈમ પદ્ધતિ પ્રચલિત છે.

- (A) 1950 (B) 1960 (C) 1970 (D) 1980

(11) ભારતમાં પ્રવાસન વિભાગ ક્યારે શરૂ કરવામાં આવ્યો?

- (A) માર્ચ ૧, ૧૯૮૫ (B) માર્ચ ૧, ૧૯૫૩
(C) માર્ચ ૧, ૧૯૫૪ (D) માર્ચ ૧, ૧૯૫૮

(12) કયા વર્ષે રાષ્ટ્રીય કાર્ય યોજનાને પર્યટનનીતિ તરીકે રૂપાંતર કરવામાં આવ્યું?

- (A) ૧૯૯૨ (B) ૨૦૦૦ (C) ૨૦૦૨ (D) ૨૦૧૫

(13) ખાલી જગ્યા પૂરો.

5

(૧) _____ પદ્ધતિ મુજબ પેઢી માલ પૂરો પાડનાર વેપારી સાથે લાંબા ગાળાનો કરાર પહેલેથી જ કરે છે.

(૨) જ્યારે આખા ધંધાકીય એકમના બધા જ વિભાગો માટેની ખરીદી એક વિભાગ દ્વારા કરવામાં આવે તેને _____ ખરીદી કહેવાય.

(૩) TQM ને _____ તરીકે ઓળખવામાં આવે છે.

(૪) _____ ટુરીઝમમાં બિનનિવાસીઓ દ્વારા અન્ય રાષ્ટ્રમાં પ્રવાસનનો સમાવેશ થાય છે.

(૫) _____ એટલે દરેક પ્રક્રિયા પૂરી કરવા માટે કેટલો સમય જોઈએ અને કુલ કેટલો સમય જોઈએ તે નક્કી કરવું.

Q.2 ટૂંકમાં જવાબ આપો (કોઈ પણ ૪)

8

- (૧) માલસામગ્રી એટલે શું?
- (૨) કોઠાર અંકુશ એટલે શું?
- (૩) બ્લેન્કેટ ખરીદી એટલે શું?
- (૪) ઉત્પાદન આયોજનની વ્યાખ્યા આપો.
- (૫) ઉદ્યોગની આદર્શ સ્થાન પસંદગી એટલે શું?
- (૬) ઉત્પાદન ના પ્રકારો જણાવો.
- (૭) સંપૂર્ણ ગુણવત્તા સંચાલન એટલે શું?
- (૮) પ્રવાસન સંચાલન એટલે શું?

Q.3 (અ) વિકેન્દ્રિત ખરીદનીતિના ફાયદા જણાવો.

7

(બ) ઉત્પાદન અંકુશનું મહત્વ સમજાવો.

6

અથવા

(અ) ઉત્પાદન સંચાલનનું કાર્યક્ષેત્ર સમજાવો.

7

(બ) ખરીદવું કે બનાવવું નિર્ણયને અસર કરતાં પરિબલોની ચર્ચા કરો.

6

Q.4 (અ) ટૂંક નોંધ લખો (કોઈ પણ એક).

7

(૧) કાઇઝન અને કેરયો

(૨) હેતુઓને આધારે પ્રવાસ સંચાલન

(બ) ખુશી લિ. FMCG વસ્તુઓનું ઉત્પાદન કરતી કંપની છે. તેઓ ગુજરાતમાં 7 પોતાનું નવું કારખાનું શરૂ કરવા માંગે છે. અને વિવિધ પ્રકારના સોસ, જામ, વગેરેનું ઉત્પાદન શરૂ કરવા માંગે છે. તે માટે જરૂરી કાચા માલમાં ફળ ફળાદી અને ટામેટાની જરૂર છે. આ પેદાશો વજન ગુમાવે એવા લક્ષણો ધરાવે છે. વધુમાં કારખાનામાં કામ કરવા માટે કુશળ અને અર્ધકુશળ કામદારોની જરૂર હોય છે.

(૧) તમે ખુશી લિ.ને કયા સૂચનો કરશો?

(૨) તમારા સૂચનોના સમર્થનમાં યોગ્ય દલીલો રજૂ કરો.

***** END *****

2008000106040001
EXAMINATION OCTOBER 2024 (ATKT EXAM)
BACHELOR OF COMMERCE (SIXTH SEMESTER)
INDIAN ECONOMY RECENT TRENDS

[Time: As Per Schedule]

[Max. Marks:50]

Instructions:

1. Fill up strictly the following details on your answer book
  - a. Name of the Examination : **BACHELOR OF COMMERCE (SIXTH SEMESTER)**
  - b. Name of the Subject : **indian Economy Recent Trends**
  - c. Subject Code No : **2008000106040001**
2. Sketch neat and labelled diagram wherever necessary.
3. Figures to the right indicate full marks of the question.
4. All questions are compulsory.

Seat No:

--	--	--	--	--	--

Student's Signature

English Version

Max. Marks:50

Q.1 Do as directed

10

A) Multiple Choice Questions

1. Which institutional agency provides highest finance in agricultural sector in India?
  - a) RRB
  - b) Land development banks
  - c) Commercial banks
  - d) Cooperative banks
2. What is import substitution?
  - a) Increase in imports
  - b) Increasing imports to increase exports
  - c) Exporting goods against imports
  - d) Producing goods domestically
3. In India, which of the following organisations takes care of the agriculture and rural development credit needs?
  - a) IDBI
  - b) NABARD
  - c) ICAR
  - d) FCI
4. GST in India was implemented in
  - a) 2017
  - b) 2018
  - c) 2015
  - d) 2016
5. A multinational enterprise is best
  - a) A business that sells abroad
  - b) A business that buys from abroad
  - c) A business that intends to expand abroad
  - d) A business that has bases abroad

6. Horticulture is the study that includes...
  - a) Fruits, vegetables and flowers
  - b) All food crops
  - c) Vegetable gardens and lawns near hotels
  - d) Some bush crops

7. Which tax is associated with the slogan "One tax, One nation and one market"?
  - a) MODVAT   b) Excise duty   c) VAT   d) GST

8. A tariff is....
  - a) A tax on domestic goods and services
  - b) A tax on foreign goods and services
  - c) A limit on the number of foreign goods entering a country
  - d) A limit on the number of foreign goods leaving a country

9. Which of the following goods are not covered under the GST bill?
  - a) Cooking gas   b) Liquor   c) Petrol   d) All of the above

10. A quantitative import or export restriction which prohibits or limits the quantity of a product being exported or imported is called:
  - a) Import Tariff   b) Restraint   c) Quota   d) Embargo

B) Fill in the blanks

05

1. -----was the prime minister of India during the demonetisation of 1978.
2. Earlier WTO was known as-----
3. In -----unemployment, the marginal productivity of the workers is zero.
4. Real estate, transport, hotels and restaurants come under -----sector in the Indian economy.
5. -----is referred to as a predecessor to WTO?

Q.2 Answer in brief (Any Four)

08

- 1) What are the main causes of Low Agricultural Productivity in India?
- 2) State drawbacks of Non Institutional Sources of Agricultural Finance.
- 3) Which are the major employments providing Service Sectors in India?
- 4) What is Import Substitution?
- 5) State causes of farmer's indebtedness in India.
- 6) State the main objectives of World Trade Organization.
- 7) What is Disguised Unemployment?
- 8) State the main characteristics of Poverty in India.

Q.3 Explain the Importance and Place of Agriculture in India.

13

OR

Explain the Goods and Services Tax (GST) and its major advantages on Economy.

Q.4 A) Write short notes (Any Two)

08

- 1) Causes of poverty in India.
- 2) Characteristics of marketing of agricultural produce in India.
- 3) Demonetisation.
- 4) Growth of service sector in India.

B) Write short notes (Any Two)

06

- 1) Shortcomings of Indian tax structure.
- 2) Measures to deal with the problem of farmer's indebtedness.
- 3) Functions and management of NABARD.
- 4) Objectives of WTO.

Gujarati Version

Max. Marks:50

Q.1 માગ્યા મુજબ કરો

10

A) બહુવિધ પસંદગીના પ્રશ્નો

1. ભારતમાં કૃષિક્ષેત્રે સૌથી વધુ ધિરાણ પૂરું પાડતી સંસ્થા કઈ છે?
a) આર આર બી b) જમીન વિકાસ બેંક c) વ્યાપારી બેંક d) સહકારી બેંક
2. આયાત અવેજીકરણ એટલે શું?
a) આયાતમાં વધારો b) આયાત વૃદ્ધિથી નિકાસ વૃદ્ધિ
c) આયાત સામે વસ્તુની નિકાસ d) સ્થાનિક ધોરણે વસ્તુનું ઉત્પાદન
3. ભારતમાં નીચેના માંથી કઈ સંસ્થા કૃષિ અને ગ્રામ્ય વિકાસ ક્ષેત્રે ધિરાણ પૂરું પાડે છે?
a) આઈ ડી બી આઈ b) નાબાર્ડ c) આઈ સી એ આર d) એફ સી આઈ
4. ભારતમાં GST કયા વર્ષથી અમલમાં આવ્યું?
a) ૨૦૧૭ b) ૨૦૧૮ c) ૨૦૧૫ d) ૨૦૧૬
5. શ્રેષ્ઠ બહુરાષ્ટ્રીય કંપની એટલે
a) વિદેશમાં વેચાણ b) વિદેશથી ખરીદી c) વિદેશમાં વિસ્તરણ d) વિદેશ સ્થિત વ્યવસાય
6. બાગાયતી અભ્યાસ એટલે
a) ફળો, શાકભાજીઓ અને ફૂલો b) તમામ ધાન્ય પાકો
c) શાકભાજી બગીચા અને હોટલ નજીક લોન d) કેટલાક ઝાડવાના પાકો
7. “એક કર પદ્ધતિ, એક રાષ્ટ્ર અને એક બજાર “ એ વાક્ય કયા કર માળખાને લાગુ પડે છે?
a) મોડવેટ b) આબકારી જકાત c) વેટ d) જી એસ ટી
8. જકાત એટલે
a) સ્વદેશી વસ્તુ અને સેવા પર કર
b) વિદેશી વસ્તુ અને સેવા પર કર
c) દેશમાં આવતી વિદેશી વસ્તુ પરની મર્યાદા

- d) દેશમાંથી વિદેશ જતી વસ્તુ પરની મર્યાદા
9. નીચેના માંથી કઈ વસ્તુ GST બિલ હેઠળ આવરી લેવામાં આવી નથી ?
a) રાંધણ ગેસ b) દારૂ c) પેટ્રોલ d) ઉપરોક્ત તમામ
10. આયાત અથવા નિકાસ કરવામાં આવતા ઉત્પાદનના જથ્થાને પ્રતિબંધિત કે મર્યાદિત કરવામાં આવે તેને શું કહે છે
a) આયાત જકાત b) નિયંત્રણ c) ક્વોટા d) પ્રતિબંધ

B) ખાલી જગ્યા પૂરો

05

1. ૧૯૭૮માં ભારતના-- વડાપ્રધાનના સમયગાળા દરમિયાન ચલણી નોટનું વિમુદ્રીકરણ કરવામાં આવ્યું.
2. WTO અગાઉ -----ના નામે ઓળખાતું હતું.
3. -----બેરોજગારીમાં શ્રમિકોની સીમાંત ઉત્પાદકતા શૂન્ય છે.
4. ભારતીય અર્થતંત્રમાં રીયલ એસ્ટેટ, વાહવ્યવહાર, હોટેલ્સ અને રેસ્ટોરન્ટો નો સમાવેશ --ક્ષેત્રમાં થાય છે.
5. WTO-----નું સુધારારૂપ સંગઠન છે.

Q.2 ટૂંકમાં જવાબ લખો (ગમે તે ચાર)

08

- 1) નીચી ખેતઉત્પાદકતા ના મુખ્ય કારણો કયા છે?
- 2) કૃષિક્ષેત્રે બિનસંસ્થાકીય ધિરાણની મર્યાદા જણાવો
- 3) ભારતમાં સેવા ક્ષેત્રે રોજગારી પૂરી પાડનારા મહત્વના વિભાગ કયા છે?
- 4) આયાત અવેજીકરણ એટલે શું ?
- 5) ભારતમાં ખેડૂતોની દેવાદારીના કારણો જણાવો.
- 6) વિશ્વ વ્યાપાર સંગઠનના મુખ્ય હેતુઓ જણાવો.
- 7) પ્રચલન બેરોજગારી એટલે શું?
- 8) ભારતમાં ગરીબીની મુખ્ય લાક્ષણિકતા જણાવો

Q.3 ભારતમાં કૃષિક્ષેત્રનું મહત્વ અને સ્થાન સમજાવો

13

અથવા
વસ્તુઓ અને સેવાઓ પરના કર વિશે સમજૂતી આપી અર્થતંત્રમાં તેના લાભ ની સમજૂતી આપો.

Q.4 A) ટૂંકનોંધ લખો (ગમે તે બે)

08

- 1) ભારતમાં ગરીબાઈના કારણો
- 2) ભારતમાં કૃષિક્ષેત્રની કાર્યક્ષમ વેચાણ વ્યવસ્થાના લક્ષણો જણાવો
- 3) વિમુદ્રિકરણ
- 4) ભારતમાં સેવાક્ષેત્રની વૃદ્ધિના કારણો

B) ટૂંકનોંધ લખો (ગમે તે બે)

- 1) ભારતીય કરમાળખાની ખામીઓ
- 2) ખેડૂતોની દેવાદારીની સમસ્યા માટેના પગલાં
- 3) નાબાઈની સંચાલન વ્યવસ્થા અને કાર્યો
- 4) WTO ના હેતુઓ

06

*****

2308000106051001 / 2008000106060001
EXAMINATION OCTOBER 2024 (ATKT EXAM)
BACHELOR OF COMMERCE (SIXTH SEMESTER)
ADVANCE ACCOUNTING AND AUDITING - VII

[Time: As Per Schedule]

[Max. Marks: 50]

Instructions:

1. Fill up strictly the following details on your answer book
  - a. Name of the Examination: **BACHELOR OF COMMERCE (SIXTH SEMESTER)**
  - b. Name of the Subject: **ADVANCE ACCOUNTING AND AUDITING - VII**
  - c. Subject Code No: **2308000106051001 / 2008000106060001**
2. Sketch neat and labelled diagram wherever necessary.
3. Figures to the right indicate full marks of the question.
4. All questions are compulsory.
5. Clear and to the point answer to each question is expected.

Seat No:

--	--	--	--	--	--

Student's Signature

English Version

[Max. Marks: 50]

Q.1 Multiple choice questions.

15

1. The first auditor is appointed by:
  - (A) Central Government.
  - (B) Company Law Board.
  - (C) Board of Directors.
  - (D) Shareholders
2. Which one of the following is not required to be considered for investigation in case of suspected fraud?
  - (A) Disqualification of directors of the company
  - (B) The period of Investigation to be covered
  - (C) Embezzlement of cash to be examined
  - (D) The nature of fraud suspected
3. The remuneration of a company auditor is fixed by the -
  - (A) Shareholders
  - (B) Board of directors
  - (C) Central Government
  - (D) Appointing authority
4. Internal auditor has to submit a report to -
  - (A) Shareholders
  - (B) Government
  - (C) Employees
  - (D) none of above

5. Which of the following is not a duty of an auditor?
(A) Duty to report Shareholders
(B) Duty to report to the members
(C) Duty to sign the audit report
(D) Duty to report to the banker.
6. A company auditor should see that the dividend is paid -
(A) After charging depreciation
(B) Without charging depreciation.
(C) Out of profit
(D) None of the above.
7. A special auditor is appointed by the -
(A) Shareholders
(B) Board of directors
(C) Central government
(D) Third party
8. Auditing is compulsory for
(A) Small scale business
(B) Partnership firms
(C) Joint stock Companies
(D) Proprietary Concerns
9. Civil liability of an auditor implies liability for
(A) To third party
(B) Criminal liability
(C) fraud
(D) misfeasance
10. An auditor is held criminally liable for
(A) Loss to his client
(B) Negligence of his duty
(C) Offense against statutory provisions
(D) Frauds
11. Which one of the following details is not required to be obtained before preparing an audit program?
(A) System of internal check
(B) Technical details of business or industries
(C) Accounting system adopted by the competitors
(D) Report of the previous auditor

12. Auditors of a joint stock company are appointed by:
- (A) Directors of the company.
  - (B) Annual general meeting.
  - (C) Election at the annual general meeting.
  - (D) Debenture holders.
13. Cost auditor submits reports to the-
- (A) Shareholders
  - (B) Creditors
  - (C) Board of directors
  - (D) Employees
14. The main objective of Investigation is-
- (A) To discover errors and frauds
  - (B) To prevent errors and frauds
  - (C) To verify statements
  - (D) All of the above
15. Which of the following statements is not correct?
- (A) The board of directors can declare interim dividend
  - (B) Dividend cannot be declared from the profits prior to the Incorporation
  - (C) No dividend can be declared without providing for depreciation on fixed asset
  - (D) The member of the company has the power in General Meeting to raise the rate of dividend being declared by the board of directors

Q.2 (Answer any five)

10

1. Explain work in progress account in cost audit.
2. Discuss the points to be considered during the audit programme.
3. Explain the difference between an audit and an investigation.
4. State the characteristics of a good audit report.
5. State the effects of over valuation of profit.
6. State the auditor's responsibilities to the third party.
7. Under which circumstances the current auditor is not re-appointed.

- Q.3** (A) Prepare an audit program of Gujarat University. **7**
(B) Explain the Civil liability of the auditor. **6**

OR

- (A) Discuss the points to be kept in mind while investigate on behalf of a business purchaser. 7
- (B) What is divisible profit? Discuss the factors affecting divisible profit. 6

Q.4 (A) Write a short note (any two) 8

1. Advantages cost audit
2. Internal audit
3. Prohibited Services of Auditor
4. Characteristics of a good audit report

(B) Specify the difference (any one) 4

1. Pending audit and financial audit
2. Clean Report and Qualified Report

*****

Gujarati Version

[Max. Marks: 50]

Q.1 બહુવિધ પસંદગીના પ્રશ્નો. 15

1. પ્રથમ ઓડિટર ની નિમણુંક કોના દ્વારા કરવામાં આવે છે:
(A) કેન્દ્ર સરકાર. (B) કંપની લો બોર્ડ.
(C) બોર્ડ ઓફ ડિરેક્ટર્સ. (D) શેરધારકો
2. શંકાસ્પદ છેતરપિંડીના કિસ્સામાં તપાસ માટે નીચેનામાંથી કયું વિધાન ધ્યાનમાં લેવું જરૂરી નથી?
(A) કંપનીના ડિરેક્ટર ની ગેરલાયકાત
(B) તપાસનો સમયગાળો આવરી લેવો
(C) રોકડની ઉચાપત ની તપાસ કરવી
(D) શંકાસ્પદ છેતરપિંડી નો પ્રકાર
3. કંપની ઓડિટર નું મહેનતાણું કોના દ્વારા નક્કી કરવામાં આવે છે -
(A) શેરધારકો (B) બોર્ડ ઓફ ડિરેક્ટર્સ
(C) કેન્દ્ર સરકાર (D) નિમણુંક કરનાર

4. આંતરિક ઓડિટરે કોને રિપોર્ટ આપવાનો હોય છે ?
 (A) શેરધારકો (B) સરકાર
 (C) કર્મચારીઓ (D) ઉપરોક્ત માંથી કોઈ નહીં
5. નીચેનામાંથી કઈ ઓડિટર ની ફરજ નથી?
 (A) શેરધારકોને રિપોર્ટ રજૂ કરવો
 (B) સભ્યોને રિપોર્ટ રજૂ કરવો
 (C) ઓડિટ રિપોર્ટ પર સહી કરવાની ફરજ
 (D) બેંકને રિપોર્ટ રજૂ કરવો
6. કંપની ઓડિટરે જોવું જોઈએ કે ડિવિડન્ડ ક્યારે ચૂકવવામાં આવે છે -
 (A) ઘસારો ગણ્યા પછી (B) ઘસારો ગણ્યા પહેલા
 (C) નફા માંથી (D) ઉપરોક્ત માંથી કોઈ નહીં.
7. ખાસ ઓડિટર ની નિમણૂક કોના દ્વારા કરવામાં આવે છે -
 (A) શેરધારકો (B) બોર્ડ ઓફ ડિરેક્ટર્સ
 (C) કેન્દ્ર સરકાર (D) ત્રાહિત પક્ષ
8. કોને માટે ઓડિટ ફરજિયાત છે.
 (A) નાના વેપારીઓ (B) ભાગીદારી પેઢીઓ
 (C) જોઈન્ટ સ્ટોક કંપની (D) વ્યવસાયી વ્યક્તિ
9. ઓડિટરની દીવાની જવાબદારી માટે કઈ જવાબદારી સૂચવે છે?
 (A) ત્રાહિત પક્ષ પ્રત્યે (B) ફોજદારી જવાબદારી
 (C) છેતરપિંડી (D) બેદરકારી હેઠળની જવાબદારી
10. ઓડિટર માટે ફોજદારી જવાબદારી ગણવામાં આવે છે
 (A) અસીલને નુકસાન
 (B) પોતાની ફરજ પ્રત્યે બેદરકારી
 (C) કોમન લો હેઠળ ની જવાબદારી
 (D) છેતરપિંડી

11. ઓડિટ પ્રોગ્રામ તૈયાર કરતા પહેલા નીચેનામાંથી કઈ વિગતો મેળવવાની જરૂર નથી?
- (A) આંતરિક તપાસ પદ્ધતિ
 (B) વ્યવસાય અથવા ઉદ્યોગોની તકનીકી વિગતો
 (C) સ્પર્ધકો દ્વારા અપનાવવામાં આવેલી હિસાબી પદ્ધતિ
 (D) અગાઉના ઓડિટર નો અહેવાલ
12. જોઈન્ટ સ્ટોક કંપની ઓડિટર ની નિમણૂક કોના દ્વારા કરવામાં આવે છે?:
- (A) કંપનીના ડીરેક્ટરો.
 (B) વાર્ષિક સામાન્ય સભા.
 (C) વાર્ષિક સામાન્ય સભામાં ચૂંટણી.
 (D) ડિબેન્યર ધારકો.
13. કોસ્ટ ઓડિટર રિપોર્ટ કોને રજૂ કરે છે?
- (A) શેરધારકો (B) વેણદારો
 (C) બોર્ડ ઓફ ડિરેક્ટર્સ (D) કર્મચારીઓ
14. અન્વેષણ નો મુખ્ય ઉદ્દેશ છે-
- (A) ભૂલો અને છેતરપિંડી શોધવા માટે
 (B) ભૂલો અને છેતરપિંડી અટકાવવા
 (C) પત્રકો ચકાસવા માટે
 (D) ઉપરોક્ત તમામ
15. નીચેનામાંથી કયું વિધાન સાચું નથી?
- (A) બોર્ડ ઓફ ડિરેક્ટર્સ વચગાળાનું ડિવિડન્ડ જાહેર કરી શકે છે
 (B) નોંધણી પહેલાના નફા માંથી ડિવિડન્ડ વહેંચી શકાય નહીં.
 (C) કાયમી મિલકત પર ધસારો જોગવાઈ કર્યા વિના કોઈ ડિવિડન્ડ જાહેર કરી શકાતું નથી
 (D) સંચાલક મંડળે ભલામણ કરેલ ડિવિડન્ડ ના દરમાં વધારો કરવાની સત્તા સામાન્ય સભાસદોને છે

Q.2 (કોઈપણ પાંચ જવાબ આપો)

10

1. પડતર ઓડિટ માં ચાલુ કામ ખાતું સમજાવો
2. ઓડિટ કાર્યક્રમ વખતે ધ્યાનમાં રાખવાના મુદ્દાઓની ચર્ચા કરો.
3. ઓડિટ અને અન્વેષણ વચ્ચેનો તફાવત સ્પષ્ટ કરો.

4. સારા ઓડિટ અહેવાલ ના લક્ષણો જણાવો.
5. નફો વધુ બતાવવાની અસરો જણાવો.
6. ઓડિટરની ત્રાહિત પક્ષ પ્રત્યેની જવાબદારી જણાવો.
7. ચાલુ ઓડિટર ની પુનઃ નિમણૂક કયા સંજોગોમાં કરવામાં આવતી નથી.

- Q.3** (A) ગુજરાત યુનિવર્સિટી નો ઓડિટ કાર્યક્રમ તૈયાર કરો. 7
(B) ઓડિટર ની દિવાની જવાબદારી સમજાવો. 6

અથવા

- (A) ધંધો ખરીદનાર વતી અન્વેષણ કરતી વખતે ધ્યાનમાં રાખવાના મુદ્દાઓની ચર્ચા કરો. 7
(B) વહેંચણી પાત્ર નફો એટલે શું? નફાને અસર કરતા પરિબલો ની ચર્ચા કરો. 6

- Q.4** (A) ટૂંકનોંધ લખો (ગમે તે બે) 8

1. પડતર ઓડિટ ના ફાયદા
2. આંતરિક ઓડિટ
3. ઓડિટરની નિષેધાત્મક સેવાઓ
4. સારા ઓડિટ અહેવાલ ના લક્ષણો

- (B) તફાવત સ્પષ્ટ કરો (ગમે તે એક) 4

1. પડતર ઓડિટ અને નાણાકીય ઓડિટ
2. ચોખ્ખો અહેવાલ અને ખામી વાળો અહેવાલ

*****END*****

2308000106051002
EXAMINATION OCTOBER 2024 (ATKT EXAM)
BACHELOR OF COMMERCE (SIXTH SEMESTER)
ADVANCED ACCOUNTING AND AUDITING PAPER - VIII

[Time: As Per Schedule]

[Max. Marks: 50]

Instructions:

1. Fill up strictly the following details on your answer book
  - a. Name of the Examination: **BACHELOR OF COMMERCE (SIXTH SEMESTER)**
  - b. Name of the Subject: **ADVANCED ACCOUNTING AND AUDITING PAPER - VIII**
  - c. Subject Code No: **2308000106051002**
2. Sketch neat and labelled diagram wherever necessary.
3. Figures to the right indicate full marks of the question.
4. All questions are compulsory.

Seat No:

--	--	--	--	--	--

Student's Signature

English Version

[Max. Marks:50]

Q.1 Select proper alternative and give correct answer.

15

1. Which of the following statement is not correct?
  - A) The objective of budgetary control is to use the budget as control on all business activities.
  - B) Budgetary control means the control of top management on preparing budget.
  - C) The responsibility of administrative officers is fixed under budgetary control.
  - D) In budgetary control, the pre-determined estimates are compared with figures of actual performance.
2. Which of the following statement is correct?
  - A) The task of preparing budget is that of accountant only.
  - B) In the budget quantitative as well as monetary figures are given for the next period
  - C) Only quantitative figures are given in the budget.
  - D) Budget is prepared for previous year.
3. Which of the following is not an objective of budgeting?
  - A) It requires approval for routine spending.
  - B) It establishes prices for internal services.
  - C) Budgeting forces advance planning.
  - D) It communicates management's policies to sub-ordinates.

4. Which of the following statement is not true according to limitations of the budgetary control?
- The budgetary control is an expensive system.
  - The success of budgetary control is depends upon the accuracy of estimated figures.
  - Execution of budgetary control depends upon collective efforts.
  - The budgetary control is a flexible system.
5. Which of the following statement is true according to advantages of the budgetary control?
- Prepare master budget on the basis of departmental budget.
  - Develop fosters calculating attitude
  - Relieved the burden of top management
  - All of the above
6. Which of the following budget is not included according to time factor?
- Short term budget
  - Long term budget
  - Flexible budget
  - None of the above
7. Which of the following particular is included according to classification of production budget?
- Direct materials budget
  - Direct labour budget
  - Factory overheads budget
  - All of the above
8. Which of the following particular is included in types of responsibility centre?
- Revenue centre
  - Expense centre
  - Investment centre
  - All of the above
9. In the adjusted income method of preparing cash budget, which of the following is relevant?
- It is compulsory to prepare projected balance sheet.
  - Adjustment is to be made for non-cash items and also items not affecting profit or loss.
  - The difference of working capital is also considered.
  - The purchase of fixed assets has to be shown as cash payment.
10. Overheads expenses of January and February are Rs. 1,20,000 and Rs. 1,92,000 respectively. Time lag is 1/4 month. Calculate total amount to be paid in February.
- Rs. 1,38,000
  - Rs. 1,74,000
  - Rs. 78,000
  - Rs. 2,46,000
11. In a company at 50% production capacity 15,000 units are produced. At 60% production capacity depreciation per unit is Rs. 10. At 80% production capacity depreciation per unit is Rs. 7.5, then depreciation is which type of expense?
- Semi variable
  - Variable
  - Fixed
  - Direct

12. Information of a company as follows.

Production capacity	60%	80%
Factory expenses	4,22,400	5,28,000

How much will be total factory expenses if production is done at 100% capacity?

- Rs. 8,44,800
- Rs.7,39,200
- Rs. 6,33,600
- Rs. 9,50,400

Q.3 Prepare cash budget from information given below for April 2024 to June 2024 of Surat Ltd.

13

1. On 1-1-2024 cash balance is Rs. 1,30,000.
- 2.

Month	Sales (Rs)	Production overheads (Rs)	Other overheads (Rs)
January	6,00,000	1,50,000	1,80,000
February	9,00,000	1,80,000	2,10,000
March	12,00,000	2,10,000	2,40,000
April	15,00,000	1,80,000	2,10,000
May	21,00,000	2,40,000	2,70,000
June	24,00,000	2,70,000	3,00,000
July	27,00,000	3,00,000	3,60,000

3. Requirement of materials purchases are 30% of sales.
4. For anticipating sales of each month, necessary purchases are made by cash in the preceding month
5. Cash sales are 20% of total sales.
6. 50% amount of credit sales is received in the next month of sales, 30% amount in the second month and remaining amount in the third month after sales.
7. Lag of payment of expenses: Production expenses – 1/4 month, other overheads expenses - 1/2 month.
8. A new machinery worth Rs.6,00,000 will be purchased in the month of April, the payment of which will be made in four equal monthly instalments from the delivery date.
9. The payment of dividend Rs. 1,50,000 for 2023-24 will be made in the month of June.

OR

Information of Dharampur Ltd. is as below:

13

1. Production 15,000 units at 100% production capacity.
2. Information regarding various capacity:

Particulars	40% (Rs.)	60% (Rs.)
Direct materials	2,40,000	3,60,000
Direct wages	1,80,000	2,70,000
Direct expenses	90,000	1,35,000
Factory overheads	4,80,000	5,40,000
Office expenses	3,00,000	3,00,000
Sales expenses	1,20,000	1,62,000

3. Variable expenses will be reduced 5% after 60% production capacity. Prepare: flexible budget at 50%, 80% and 100% production capacity.

Q.4 A) Information of Chikhli ltd. is as below:

8

Year	Total Sales	Profit
2023	2,25,000	22,500
2024	2,70,000	31,500

Calculate: (1) Profit Volume Ratio (2) Fixed expenses (3) Breakeven point (4) Necessary sales to earn profit of Rs. 72,500

OR

A) Information of Vapi Ltd. is as below:

Sales (Rs. 25 per unit)	15,000 units	8
Profit Volume Ratio	40%	
Margin of Safety	48%	

Calculate: (1) Fixed Expenses (2) Profit (3) Amount of Margin of Safety to earn profit of Rs. 60,000 in addition to present profit (4) New Break Even Point in Rs. If Variable expense decrease by 20%.

B) Write short notes (Any two)

- (1) Benefits of budgetary control
- (2) Assumptions and limitations of cost volume profit analysis
- (3) Significance of cost of capital
- (4) Benefits of responsibility accounting method.

*****

Gujarati Version

[Max. Marks: 50]

Q.1 યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી સાચો જવાબ આપો.

15

૧. નીચેના પૈકી કયું વિધાન સાચું નથી?

- અ) બજેટ દ્વારા અંકુશએ ધંધાની પ્રવૃત્તિઓના અંકુશ માટેના સાધન તરીકે ઉપયોગ કરવો
- બ) બજેટ દ્વારા અંકુશ એટલે બજેટ તૈયાર કરવા પર ઉચ્ચ સંચાલકોનો અંકુશ
- ક) બજેટ દ્વારા અંકુશમાં વહીવટી અધિકારીઓની જવાબદારી નક્કી કરવામાં આવે છે.
- ડ) બજેટ દ્વારા અંકુશમાં અગાઉથી નક્કી કરેલા અંદાજો સાથે ખરેખર કામગીરીના આંકડાઓની સરખામણી કરવામાં આવે છે.

૨. નીચેના પૈકી કયું વિધાન સાચું છે?

- અ) બજેટ તૈયાર કરવાનું કામ ફક્ત એકાઉન્ટન્ટનું છે.
- બ) બજેટમાં આગામી મુદત માટે જથ્થાકીય અને રૂપિયામાં અંદાજો મુકવામાં આવે છે.
- ક) બજેટમાં ફક્ત જથ્થાકીય અંદાજો મુકવામાં આવે છે.
- ડ) બજેટ પાછલા વર્ષ માટે બનાવવામાં આવે છે.

૩. નીચેના પૈકી કયું વિધાન બજેટીંગનો હેતુ દર્શાવતું નથી?

- અ) નિત્યક્રમમાં થતા ખર્ચા માટે મંજૂરી જરૂરી છે.
- બ) બજેટીંગનો હેતુ આંતરિક સેવા માટે કિંમત નક્કી કરવાનો છે.
- ક) બજેટીંગ માં અગાઉથી કામગીરીનું આયોજન કરવામાં આવે છે
- ડ) બજેટીંગ સંચાલકોની નીતિઓની કર્મચારીઓને માહિતી આપે છે.

૪. બજેટરી અંકુશની મર્યાદાઓના સંદર્ભમાં નીચેના પૈકી કયું વિધાન સાચું નથી?

- અ) બજેટ દ્વારા અંકુશની પધ્ધતિ ખર્ચાળ છે.
- બ) બજેટરી અંકુશની સફળતાનો આધાર અંદાજોની ચોકસાઈ પર છે.
- ક) બજેટરી અંકુશની સફળતાનો આધાર સહકાર પર છે
- ડ) બજેટરી અંકુશની પધ્ધતિ પરિવર્તનશીલ છે.

૫. બજેટરી અંકુશના ફાયદાના સંદર્ભમાં નીચેના પૈકી કયું વિધાન સાચું છે?
 અ) જુદા જુદા ખાતાઓના બજેટનું સંકલન કરીને એક સર્વોત્તમ બજેટ તૈયાર કરવું.
 બ) ગણતરી પૂર્વક કામ કરવાની વૃત્તિનો વિકાસ
 ક) ઉચ્ચ સંચાલકોનો બોજ ઘટે છે
 ડ) ઉપરોક્ત બધા જ

૬. નીચેના પૈકી કયા બજેટનો સમાવેશ સમયને અનુલક્ષીને અંદાજપત્રમાં થતો નથી?
 અ) ટૂંકા ગાળાનું અંદાજપત્ર
 બ) લાંબા ગાળાનું અંદાજપત્ર
 ક) પરિવર્તનશીલ અંદાજપત્ર
 ડ) ઉપરોક્ત પૈકી કોઈ પણ નહિ

૭. નીચેના પૈકી કઈ બાબતનો સમાવેશ ઉત્પાદન અંદાજપત્રના વર્ગીકરણમાં થાય છે?
 અ) પ્રત્યક્ષ માલસામાન અંદાજપત્ર
 બ) પ્રત્યક્ષ મજૂરી અંદાજપત્ર
 ક) કારખાના પરોક્ષ ખર્ચનું અંદાજપત્ર
 ડ) ઉપરોક્ત બધાજ

૮. જવાબદારી કેન્દ્રોના પ્રકારમાં કઈ બાબતનો સમાવેશ થાય છે?
 અ) આવકલક્ષી કેન્દ્ર
 બ) ખર્ચલક્ષી કેન્દ્ર
 ક) રોકાણલક્ષી કેન્દ્ર
 ડ) ઉપરોક્ત બધા જ

૯. રોકડ અંદાજપત્ર બનાવવાની સુધારેલ આવક પધ્ધતિ માટે નીચેની બાબત પ્રસ્તુત છે.
 અ) તેમાં અંદાજિત પાકું સરવૈયું બનાવવું ફરજિયાત છે
 બ) તેમાં રોકડ અને નફાને અસર નહિ કરતી બાબતોના હવાલા કરવા પડે છે
 ક) તેમાં કાર્યશીલ મૂડી તફાવત ધ્યાનમાં લેવામાં આવે છે
 ડ) કાયમી મિલકત ખરીદીને જાવક તરીકે બતાવવી પડે છે

૧૦. જાન્યુઆરી અને ફેબ્રુઆરીના પરોક્ષ ખર્ચા અનુક્રમે રૂ. ૧,૨૦,૦૦૦ અને રૂ. ૧,૮૨,૦૦૦ છે, સમય ગાળો ૧/૪ માસ છે, ફેબ્રુઆરી માસમાં કુલ રકમની ચુકવણી કેટલી?
 અ) રૂ. ૧,૩૮,૦૦૦
 બ) રૂ. ૧,૭૪,૦૦૦
 ક) રૂ. ૭૮,૦૦૦
 ડ) રૂ. ૨,૪૬,૦૦૦

૧૧. એક કંપનીમાં ૫૦% ઉત્પાદન શક્તિએ ૧૫,૦૦૦ એકમોનું ઉત્પાદન થાય છે ૬૦% ઉત્પાદન શક્તિએ ઘસારો એકમદીઠ રૂ. ૧૦ છે, જ્યારે ૮૦% ઉત્પાદન શક્તિએ ઘસારો એકમદીઠ રૂ. ૭.૫ છે, તો ઘસારો કયા પ્રકારનો ખર્ચ છે
 અ) અર્ધ ચલિત
 બ) ચલિત
 ક) સ્થિર
 ડ) પ્રત્યક્ષ

૧૨. એક કંપનીની માહિતી નીચે મુજબ છે

ઉત્પાદન શક્તિ	૬૦%	૮૦%
કારખાના ખર્ચ રૂ.	૪,૨૨,૪૦૦	૫,૨૮,૦૦૦

- જો ૧૦૦% ઉત્પાદન શક્તિએ ઉત્પાદન કરવામાં આવે તો કુલ કારખાના ખર્ચ કેટલો થાય?
 અ) રૂ. ૮,૪૪,૮૦૦
 બ) રૂ. ૭,૩૮,૨૦૦
 ક) રૂ. ૬,૩૩,૬૦૦
 ડ) રૂ. ૮,૫૦,૪૦૦

૧૩. એપ્રિલ અને મે ના વેચાણ ખર્ચા અનુક્રમે રૂ. ૧,૨૦,૦૦૦ અને રૂ. ૧,૩૫,૦૦૦ છે, સમય ગાળો ૩/૪ માસ છે, મે માસમાં કુલ રકમની ચુકવણી કેટલી?
 અ) રૂ. ૧,૩૧,૨૫૦
 બ) રૂ. ૧,૨૭,૫૦૦

ક) રૂ. ૧,૨૩,૭૫૦

ડ) રૂ. ૧,૧૭,૦૦૦

૧૪. જો નફા જથ્થા ગુણોત્તર ૪૦%, સલામતી ગાળો ૩૦% તથા વેચાણ રૂ. ૩,૬૦,૦૦૦ હોય તો સ્થિર ખર્ચા કેટલા રૂપિયા હશે?

અ) રૂ. ૭૫,૬૦૦

બ) રૂ. ૧,૦૮,૦૦૦

ક) રૂ. ૧,૦૦,૮૦૦

ડ) રૂ. ૧,૪૪,૦૦૦

૧૫. જો સ્થિર ખર્ચ રૂ. ૩,૨૪,૦૦૦ હોય, નફા જથ્થા ગુણોત્તર ૪૦% હોય તથા એકમદીઠ વેચાણ કિંમત રૂ. ૭૫ હોય તો રૂ. ૨,૧૬,૦૦૦ નફો મેળવવા જરૂરી વેચાણ એકમો કેટલા?

અ) ૩,૬૦૦

બ) ૧૩,૫૦૦

ક) ૧૮,૦૦૦

ડ) ૧૩,૫૦,૦૦૦

Q.2 (ગમે તે ચાર)

8

1. વેચાણના ૭૫% ચિલત ખર્ચા છે, સમતૂટ બિંદુ વેચાણ ક્ષમતાના ૪૦% છે અને સ્થિર ખર્ચ રૂ. ૧,૫૦,૦૦૦ છે. વેચાણ અને સમતૂટ બિંદુએ વેચાણ શોધો.

2. ગોપી લિ. નીચેની માહિતી રજૂ કરે છે.
સ્થિર ખર્ચ રૂ. ૧૨,૦૦,૦૦૦, ચલિત ખર્ચા એકમદીઠ રૂ. ૩૦, વેચાણ કિંમત એકમદીઠ રૂ. ૪૦. શોધો: (૧) સમતૂટ બિંદુ એકમમાં (૨) સમતૂટ બિંદુ ૧,૦૦,૦૦૦ એકમો સુધી નીચે લાવવા એકમદીઠ વેચાણ કિંમત.

3. રાધા લિ. નો સલામતી ગાળો ૩૦% અને નફા જથ્થા ગુણોત્તર ૪૦% છે. જો વેચાણ રૂ. ૧૫,૦૦,૦૦૦ હોય તો (૧) ચોખ્ખો નફો અને (૨) સમતૂટ બિંદુએ વેચાણ શોધો.

4. સીતા લિ. નીચેની માહિતી પૂરી પાડે છે.

ઉત્પાદન ક્ષમતા	૬૦%	૮૦%
ઉત્પાદન એકમો	૧૦,૫૦૦	૧૩,૫૦૦
કારખાના ખર્ચ રૂ.	૮૫,૦૦૦	૧,૦૦,૦૦૦

૭૫% ઉત્પાદન ક્ષમતાએ ચલિત અને સ્થિર કારખાના ખર્ચ શોધો.

5. નીચેની માહિતી પરથી ડીસેમ્બર માસના રોકડ બજેટ માટે મળેલ કુલ રકમ શોધો.

માસ	સપ્ટેમ્બર	ઓક્ટોબર	નવેમ્બર	ડીસેમ્બર
કુલ વેચાણ રૂ.	૮,૦૦,૦૦૦	૮,૦૦,૦૦૦	૧૧,૦૦,૦૦૦	૧૨,૦૦,૦૦૦

6. કાર્ય અનુસાર અંદાજપત્ર નું વર્ગીકરણ લખો,

7. મૂડી પડતરના વિવિધ ખ્યાલો જણાવો.

8. બજેટરી અંકુશની મર્યાદાઓ લખો.

Q.3 સુરત લિ.ની નીચેની માહિતી પરથી એપ્રિલ ૨૦૨૪ થી જુન ૨૦૨૪ સુધીનું રોકડ બજેટ તૈયાર કરો.

13

1. તા. ૧-૪-૨૦૨૪ ના રોજ રોકડ સિલક રૂ. ૧,૩૦,૦૦૦ છે.

2.

માસ	વેચાણ રૂ.	ઉત્પાદન પરીક્ષ ખર્ચ રૂ.	અન્ય પરીક્ષ ખર્ચા રૂ.
જાન્યુઆરી	૬,૦૦,૦૦૦	૧,૫૦,૦૦૦	૧,૮૦,૦૦૦

ફેબ્રુઆરી	૯,૦૦,૦૦૦	૧,૮૦,૦૦૦	૨,૧૦,૦૦૦
માર્ચ	૧૨,૦૦,૦૦૦	૨,૧૦,૦૦૦	૨,૪૦,૦૦૦
એપ્રિલ	૧૫,૦૦,૦૦૦	૧,૮૦,૦૦૦	૨,૧૦,૦૦૦
મે	૨૧,૦૦,૦૦૦	૨,૪૦,૦૦૦	૨,૭૦,૦૦૦
જૂન	૨૪,૦૦,૦૦૦	૨,૭૦,૦૦૦	૩,૦૦,૦૦૦
જુલાઈ	૨૭,૦૦,૦૦૦	૩,૦૦,૦૦૦	૩,૬૦,૦૦૦

- વેચાણ કિંમત ના ૩૦% વેબે માલસામાન ખરીદીની જરૂરીયાત રહે છે.
- દરેક મહિનાના અંદાજિત વેચાણ અંગે માલસામાન ખરીદી અગાઉના માસમાં રોકડેથી કરવામાં આવે છે.
- કુલ વેચાણના ૨૦% રોકડ વેચાણ છે.
- ઉધાર વેચાણના ૫૦% નાણા વેચાણ પછીના માસમાં, ૩૦% નાણા વેચાણ પછીના બીજા માસમાં અને બાકીના નાણા વેચાણ પછીના ત્રીજા મહીને મળે છે.
- ઉત્પાદન ખર્ચ ચૂકવવાનો સમય ગાળો ૧/૪ માસ અને અન્ય પરોક્ષ ખર્ચ ચૂકવવાનો સમય ગાળો ૧/૨ માસ છે.
- એપ્રિલ ૨૦૨૪માં એક નવું મંત્ર રૂ. ૬,૦૦,૦૦૦ માં ખરીદવામાં આવશે જેની ચૂકવણી ડિલિવરી તારીખથી ૪ સરખા માસિક હપ્તામાં કરવાની છે.
- ૨૦૨૩-૨૪ના વર્ષનું ડિવિડન્ડ રૂ. ૧,૫૦,૦૦૦ જુનમાં ચૂકવવાનું છે.

અથવા

ધરમપુર લિ.ની માહિતી નીચે મુજબ છે.

- ૧૦૦% ઉત્પાદન શક્તિએ ઉત્પાદનના એકમો ૧૫,૦૦૦ છે.
- જુદી-જુદી ઉત્પાદન સપાટીની માહિતી

વિગત	૪૦% (રૂ.)	૬૦% (રૂ.)
પ્રત્યક્ષ માલસામાન	૨,૪૦,૦૦૦	૩,૬૦,૦૦૦
પ્રત્યક્ષ મજૂરી	૧,૮૦,૦૦૦	૨,૭૦,૦૦૦
પ્રત્યક્ષ ખર્ચ	૯૦,૦૦૦	૧,૩૫,૦૦૦
કારખાના ખર્ચ	૪,૮૦,૦૦૦	૫,૪૦,૦૦૦
ઓફિસ ખર્ચ	૩,૦૦,૦૦૦	૩,૦૦,૦૦૦
વેચાણ ખર્ચ	૧,૨૦,૦૦૦	૧,૬૨,૦૦૦

- ૬૦% ઉત્પાદન શક્તિ પછી ચલિત ખર્ચ માં ૫% ઘટાડો થશે. તૈયાર કરો: ૫૦%, ૮૦% અને ૧૦૦% ઉત્પાદન ક્ષમતાએ પરિવર્તનશીલ બજેટ.

Q.4 (અ) ચિખલી લિ. ની માહિતી નીચે મુજબ છે.

8

વર્ષ	કુલ વેચાણ રૂ.	નફો રૂ.
૨૦૨૩	૨,૨૫,૦૦૦	૨૨,૫૦૦
૨૦૨૪	૨,૭૦,૦૦૦	૩૧,૫૦૦

ગણતરી કરો: (૧) નફા જથ્થા ગુણોત્તર (૨) સ્થિર ખર્ચ (૩) સમતૂટ બિંદુ (૪) રૂ.૭૨,૫૦૦ નફો કમાવવા જરૂરી વેચાણ

અથવા

(અ) વાપી લિ. ની માહિતી નીચે મુજબ છે.

વેચાણ (એકમ દીઠ રૂ. ૨૫ લેખે)

૧૫,૦૦૦ એકમો

નફા જથ્થા ગુણોત્તર

૪૦%

સલામતી ગાળો

૪૮%

ગણતરી કરો: (૧) સ્થિર ખર્ચાં (૨) નફો (૩) જો હાલના નફા કરતાં રૂ. ૬૦,૦૦૦ વધારે નફો કમાવવો હોય તો સલામાતીના ગાળાની રકમ (૪) ચલિત ખર્ચમાં ૨૫% ઘટાડો થાય તો નવું સમટબિંદુ રૂપિયામાં.

8

(બ) ટુંકનોંધ લખો (ગમે તે બે)

(૧) બજેટરી અંકુશના ફાયદા

(૨) સમતૂટ વિશ્લેષણના અનુમાનો અને મર્યાદા

(૩) મૂડી પડતરનું મહત્વ

(૪) જવાબદારીલક્ષી હિસાબી પદ્ધતિના ફાયદા

6

*****END*****

2308000106051003 / 2008000106060002
EXAMINATION OCTOBER 2024 (ATKT EXAM)
BACHELOR OF COMMERCE (SIXTH SEMESTER)
BANKING - VII
INDIAN BANKING AND CURRENCY SYSTEM

[Time: As Per Schedule]

[Max. Marks: 50]

Instructions:

1. Fill up strictly the following details on your answer book
  - a. Name of the Examination: **BACHELOR OF COMMERCE (SIXTH SEMESTER)**
  - b. Name of the Subject: **BANKING – VII
INDIAN BANKING AND CURRENCY SYSTEM**
  - c. Subject Code No: **2308000106051003 / 2008000106060002**
2. Sketch neat and labelled diagram wherever necessary.
3. Figures to the right indicate full marks of the question.
4. All questions are compulsory.

Seat No:

--	--	--	--	--	--

Student's Signature

English Version

[Max. Marks: 50]

Q.1 Answer multiple choice questions.

15

1. What is the rate at which the first grade promissory notes or the credit above the approved security is termed?
  - (a) Rate of excess
  - (b) Rate of reserve
  - (c) Rate of recurrence
  - (d) None of the above
2. When did the Reserve Bank of India pass the act for nationalization in India?
  - (a) 1947
  - (b) 1948
  - (c) 1949
  - (d) 1950
3. In 1949, when the Reserve Bank of India transferred all the shares to the name of the Government, how much compensation was paid to the shareholders of one hundred rupees Per share?
  - (a) 118.00
  - (b) 118.10
  - (c) 118.20
  - (d) 118.25

4. What does Reserve Bank of India use open market policy for?
  - (a) Keeping the prices of government securities stable
  - (b) Keeping the prices of government securities high
  - (c) Keeping prices of government securities low
  - (d) None of the above

5. What tools does Reserve Bank of India use for credit regulation?
  - (a) Quantitative instruments
  - (b) Qualitative instruments of regulation
  - (c) Ethical persuasion-settlement policy
  - (d) All of the given

6. In July 1989, what was the amount of cash reserves of the Reserve Bank of India?
  - (a) 03%
  - (b) 05%
  - (c) 10%
  - (d) 15%

7. What are the disadvantages of Indian money market?
  - (a) Presence of unorganized sector
  - (b) Difference in interest rates
  - (c) Both a and b
  - (d) Neither

8. Which of the following is a money market instrument?
  - (a) Promissory note
  - (b) Exchange letters
  - (c) Commercial bills
  - (d) All of the given

9. For how long can the Inter Bank Participation Certificate be issued in the money market?
  - (a) 20 to 190 days
  - (b) 30 to 190 days
  - (c) 20 to 180 days
  - (d) 30 to 180 days

10. By which method are currency notes issued in India at present?
  - (a) Proportional reserve method
  - (b) Minimum reserve method
  - (c) Both a and b
  - (d) Neither

11. On which was the last demonetisation done in India?
  - (a) 6, November, 2016
  - (b) 7, November, 2016
  - (c) 8, November, 2016
  - (d) September 2023

12. Which of the following was not the main objective of the Demonetization of 2016?
- (a) For the purpose of curbing corruption prevailing in the nation
  - (b) To control crime money
  - (c) Aim to weed out black money held by people
  - (d) To control inflation
13. Keeping different exchange rates for import-export items is called which type of exchange rate policy?
- (a) Fixed exchange rate
  - (b) Variable exchange rate
  - (c) Multiple exchange rates
  - (d) fixed exchange rate
14. Which of the following is the factor responsible for non-performing assets?
- (a) Inappropriate technology
  - (b) Lack of demand
  - (c) Natural calamities
  - (d) All of the given
15. When is any property considered a non-performing asset? (March 2004)
- (a) 80 days
  - (b) 90 days
  - (c) 180 days
  - (d) 182 days

Q.2 Answer in brief. (Write any 4 out of 8)

8

1. List the functions of the farm credit department.
2. What are the main components of the money market? Just name it.
3. What is the minimum reserve system?
4. What is capital market?
5. State the steps taken by the Reserve Bank for clean note policy.
6. Explain the meaning of the exchange rate.
7. Point out the benefits of floating exchange rates.
8. What is Qualitative Credit Control?

Q.3 State the systematic functions of Reserve bank and explain credit to agriculture and industrial sector.

13

OR

State the characteristics of the Indian money market and explain its drawbacks.

Q.4 (A) Write short notes. (2 of 4)

8

1. Limitations of open market policy.
2. Minimum Reserve Method
3. Types of exchange rates
4. Remedies for NPA

(B) Give a reason. (2 of 4)

6

1. Why is bank rate policy necessary as a quantitative tool of credit control?
2. Is demonetization of major currency notes necessary in India?
3. Why did the Reserve Bank's exchange rate policy become important in developed India?
4. How does NPA affect Indian banking development? Give a reason.

*****

Gujarati Version

[Max. Marks: 50]

Q.1 બહુવિકલ્પીય પ્રશ્નોના જવાબ આપો.

15

1. પ્રથમ કક્ષાનાં વિનિમયપત્રો અથવા માન્ય કરેલી જામીનગીરીને વટાવી આપીને ધિરાણ કરે તેને ક્યાં દર તરીકે ઓળખવામાં કહેવામાં આવે છે.
(અ) વટાવનો દર (બ) અનામતનો દર
(ક) પુનઃવટાવનો દર (ડ) ઉપર મુજબ એક પણ નહિ
2. ભારતમાં રાષ્ટ્રીયકરણ માટે રિઝર્વ બેન્ક ઓફ ઇન્ડિયાએ ક્યારે એકટ પસાર કર્યો.
(અ) ૧૯૪૭ (બ) ૧૯૪૮
(ક) ૧૯૪૯ (ડ) ૧૯૫૦
3. ૧૯૪૯ માં રિઝર્વ બેન્ક ઓફ ઇન્ડિયાએ બધા શેર સરકારના નામે ફેરવવામાં આવ્યા ત્યારે શેરહોલ્ડરોનો સો રૂપિયાના એક શેરનું કેટલું વળતર ચુકવવામાં આવ્યું.
(અ) ૧૧૮.૦૦ (બ) ૧૧૮.૧૦
(ક) ૧૧૮.૨૦ (ડ) ૧૧૮.૨૫

4. રિઝર્વ બેન્ક ઓફ ઇન્ડિયા ખુલ્લા બજારની નીતિનો ઉપયોગ શેના માટે કરે છે?
 (અ) સરકારી જામીનગીરીનાં ભાવો સ્થિર રાખવા
 (બ) સરકારી જામીનગીરીનાં ભાવો વધારે રાખવા
 (ક) સરકારી જામીનગીરીનાં ભાવો ઓછા રાખવા
 (ડ) ઉપર મુજબ એક પણ નહિ
5. રિઝર્વ બેન્ક ઓફ ઇન્ડિયા શાખનિયમન માટે કયા સાધનોનો ઉપયોગ કરે છે?
 (અ) પરિમાણાત્મક સાધનો
 (બ) ગુણાત્મક શાખનિયમનનાં સાધનો
 (ક) નૈતિક સમજાવટ-પતાવટની નીતિ
 (ડ) આપેલ તમામ
6. જુલાઈ ૧૯૮૯માં રિઝર્વ બેન્ક ઓફ ઇન્ડિયાએ રોકડ અનામતનું પ્રમાણ કેટલું કરવામાં આવ્યું હતું ?
 (અ) ૦૩% (બ) ૦૫%
 (ક) ૧૦% (ડ) ૧૫%
7. ભારતીય નાણાંબજારની ખામીઓ કઈ છે?
 (અ) અસંગઠિત વિભાગની હાજરી (બ) વ્યાજના દરોમાં તફાવત
 (ક) અ અને બ બંને (ડ) એક પણ નહિ
8. નીચેનાં માંથી નાણાંબજારનું સાધન કયું છે?
 (અ) પ્રોમિસરી નોટ (બ) વિનિમયપત્રો
 (ક) વેપારી બિલો (ડ) આપેલ તમામ
9. નાણાંબજારમાં ઇન્ટર બેંક પાર્ટિસિપેશન સર્ટિફિકેટ કેટલા સમય માટે બહાર પાડી શકાય છે?
 (અ) ૨૦ થી ૧૯૦ દિવસ (બ) ૩૦ થી ૧૯૦ દિવસ
 (ક) ૨૦ થી ૧૮૦ દિવસ (ડ) ૩૦ થી ૧૮૦ દિવસ
10. વર્તમાનમાં ભારતમાં ચલણી નોટ કઈ પધ્ધતિથી બહાર પાડવામાં આવે છે?
 (અ) સપ્રમાણ અનામત પધ્ધતિ (બ) ન્યુનતમ અનામત પધ્ધતિ
 (ક) અ અને બ બંને (ડ) એક પણ નહિ
11. ભારતમાં છેલ્લું વિમુદ્રીકરણ ક્યારે કરવામાં આવ્યું.
 (અ) ૬, નવેમ્બર, ૨૦૧૬ (બ) ૭, નવેમ્બર, ૨૦૧૬
 (ક) ૮, નવેમ્બર, ૨૦૧૬ (ડ) સ્ટેમ્બર ૨૦૨૩

12. નીચેનામાંથી કયો ૨૦૧૬ ના વિમુદ્દીકરણનો મુખ્ય હેતુ ન હતો?
 (અ) રાષ્ટ્રમાં પ્રવર્તી રહેલા ભ્રષ્ટાચારને અટકાવવાનો હેતુ
 (બ) કાઠમ મની પર અંકુશ માટે
 (ક) લોકો પાસે રહેલાં કાળા નાણાંને બહાર કાઢવાનો હેતુ
 (ડ) કુગાવાને નિયંત્રણ કરવાનો
13. આયાત-નિકાસની વસ્તુઓ માટે જુદા-જુદા વિનિમય દર રાખે તેને કયાં પ્રકારની વિનિમયદરની નીતિ કહેવામાં આવે છે ?
 (અ) સ્થિર વિનિમય દર (બ) પરિવર્તનશીલ વિનિમય દર
 (ક) બહુવિધ વિનિમય દર (ડ) બદ્ધ વિનિમય દર
14. નીચે મુજબ નોન-પરફોર્મિંગ એસેટ માટે જવાબદાર પરિબલ કયાં છે ?
 (અ) અયોગ્ય તકનીક (બ) માંગનો અભાવ
 (ક) કુદરતી આફતો (ડ) આપેલ તમામ
15. કોઈ પણ મિલકતને નોન-પરફોર્મિંગ એસેટ ક્યારે ગણવામાં આવે છે? (માર્ચ ૨૦૦૪)
 (અ) ૮૦ દિવસ (બ) ૯૦ દિવસ
 (ક) ૧૮૦ દિવસ (ડ) ૧૮૨ દિવસ

Q.2 ટૂંકમાં જવાબ આપો. (૮ માંથી કોઈપણ ૪ લખો.)

8

૧. ખેતધિરાણ વિભાગનાં કાર્યોની યાદી આપો.
૨. નાણાંબજારનાં મુખ્ય ઘટકો કયાં કયા છે? માત્ર નામ આપો.
૩. ન્યૂનતમ અનામત પછિન એટલે શું?
૪. મૂડીબજાર એટલે શું?
૫. સ્વચ્છ નોટ નીતિ માટે રિઝર્વ બેન્કે લીધેલાં પગલાં નિર્દેશો.
૬. વિનિમયદરનો અર્થ સ્પષ્ટ કરો.
૭. તરતા વિનિમયદરના લાભો દર્શાવો.
૮. ગુણાત્મક શાખ નિયંત્રણ એટલે શું?

Q.3 રિઝર્વ બેન્કનાં પ્રણાલિકાગત કાર્યો જણાવો. અને કૃષિક્ષેત્ર અને ઔદ્યોગિક ક્ષેત્રે કરેલ ધિરાણ સમજાવો.

13

અથવા

ભારતીય નાણાબજારની વાક્ષણિકતાઓ જણાવી તેની ખામીઓ સમજાવો.

Q.4 (અ) ટૂંકનોંધ લખો. (૪ માંથી ૨)

8

૧. ખુલ્લા બજારની નીતિની મર્યાદાઓ.
૨. ન્યૂનતમ અનામત પધ્ધતિ
૩. વિનિમયદરના પ્રકાર
૪. NPA માટેનાં ઉપાયો

(બ) કારણ આપો. (૪ માંથી ૨)

6

૧. શાખનિયંત્રણના પરિમાણાત્મક સાધન તરીકે બેન્કદરની નિતિ કેમ જરૂરી છે?
૨. ભારતમાં મોટી ચલણી નોટોનું વિમુદ્રીકરણ જરૂરી છે?
૩. વિકસિત ભારતમાં રિઝર્વ બેન્કની વિનિમયદર નીતિનું મહત્વ શા માટે જરૂરી બન્યું?
૪. ભારતીય બેન્કિંગ વિકાસમાં એન.પી.એ કઈ રીતે અસર કરે છે? કારણ આપો.

*****END*****

2308000106051005 / 2008000106060003
EXAMINATION OCTOBER 2024 (ATKT EXAM)
BACHELOR OF COMMERCE (SIXTH SEMESTER)
STATISTICS PAPER - IX

[Time: As Per Schedule]

[Max. Marks : 50]

Instructions:

1. Fill up strictly the following details on your answer book

- a. Name of the Examination : **BACHELOR OF COMMERCE (SIXTH SEMESTER)**
- b. Name of the Subject : **STATISTICS PAPER - IX**
- c. Subject Code No : **2308000106051005 / 2008000106060003**

2. Sketch neat and labelled diagram wherever necessary.
3. Figures to the right indicate full marks of the question.
4. All questions are compulsory.
5. Graph papers and statistical tables would be given on request.

Seat No:

--	--	--	--	--	--

Student's Signature

English Version

[Max. Marks: 50]

Q.1 (A) Answer multiple choice questions.

5

- (1) Which technique is useful in allocating different job to different persons at minimum cost.
  - (a) Transportation
  - (b) Assignment
  - (c) Linear Programming
  - (d) None
- (2) Which methods are used for solving a linear programming problem?
  - (a) North-west corner method
  - (b) Vogel's method
  - (c) Graphical and simplex method
  - (d) Hungarian method
- (3) The parent population distribution is _____ in non-parametric test.
  - (a) Continuous
  - (b) Discrete
  - (c) Infinite
  - (d) Continuous and symmetrical
- (4) What is the variance in the wilcoxon sign rank test?
  - (a) $\frac{(2n+1)(n+1)}{16}$
  - (b) $\frac{n(n+1)(2n+1)}{24}$
  - (c) $\frac{n(n+1)}{16}$
  - (d) $\frac{n(2n+1)}{24}$

(5) The value of $d_{ij} = \underline{\hspace{2cm}}$ is obtained to find the optimal solution in the transportation problem.

- (a) $c_{ij} - z_{ij}$ (b) $z_{ij} - c_{ij}$
 (c) $c_{ij} + z_{ij}$ (d) $c_{ij} \cdot z_{ij}$

(B) Answer the following.

10

(1) -, +, +, +, -, =, +, +, -, + Find the value of the mean for the sign test.

- (a) 4.5 (b) 4 (c) 5 (d) 5.4

(2) Find the value of mean for 8 observations to test $H_0 : M = 50$ by Wilcoxon sign rank test.

- (a) 18 (b) 28 (c) 30 (d) 8

(3) Solve the assignment problem and find minimum cost.

	F	G	H	I	J
A	6	2	0	4	5
B	0	9	5	5	4
C	1	6	7	0	4
D	4	3	1	0	3
E	4	0	3	4	0

- (a) 5 (b) 4 (c) 3 (d) 2

(4) Find the total minimum cost in the form of max (min-max) for the given transportation problem.

	D ₁	D ₂	Supply
F ₁	28	48	40
F ₂	32	40	60
Demand	56	44	

- (a) 3392 (b) 3492 (c) 3599 (d) 3299

(5) The revenue in Lakhs of Rs. is given in the following matrix. Then Obtain the maximum Revenue by the matrix minimum method.

	D ₁	D ₂	Supply
F ₁	80	0	160
F ₂	64	32	240
Demand	224	176	

- (a) 60000 (b) 61952 (c) 61552 (d) 61900

Q.2 Answer the following question: (Any four)

8

- (1) Explain: Objective function
- (2) Write the uses of linear programming.
- (3) Define the problem of balanced and unbalanced transportation problem.
- (4) Following random sample of size 5 and 3 are taken from the two populations respectively. Find the value of Mann-Whitney U statistic.

Sample X	22	30	33	38	20
Sample Y	18	40	25	-	-

- (5) A random sample of size 8 taken from the population is given below:
19,18,11,9,13,15,17,13
Test the hypothesis that the population median 12.
- (6) Solve the following assignment problem and find the total minimum cost.

Work/Machine	M ₁	M ₂	M ₃	M ₄
J ₁	0	6	26	46
J ₂	0	0	20	30
J ₃	0	0	20	36
J ₄	24	0	0	0

- (7) Find the total minimum cost by min (min-max) method for the following transportation problem.

	D ₁	D ₂	Supply
A	14	24	20
B	16	20	30
Demand	28	22	

- (8) Give the meaning of non-parametric test.

Q.3 (A) Maximize the objective function $Z = 4x + 3y$ under the following constraints.

5

$$\begin{aligned}x + y &\leq 800 \\2x + y &\leq 1000 \\0 \leq x &\leq 400 \\0 \leq y &\leq 700 \\x, y &\geq 0\end{aligned}$$

- (B) 12 boys and 12 girls appear in a competitive examination. Test at 5% level of significance by using Wilcoxon signed - rank test that "The performance of boys and girls are equal." There marks are as follows.

8

Boys	96	79	82	72	73	75	78	55	91	64	51	60
Girls	85	48	69	71	89	59	57	66	68	76	50	65

OR

- (A) The principal of a college wants to test the academic efficiency of the two professors. He gives the rank A or B both professors. Answer in the questions there ranks are declared as below. According to this information can we say both professors are equally efficient in their field? Use Mann-whitney U test. **5**

A, A, B, A, A, B, B, A, A, A, A, B, B, A, A, B, A, B, A, B, B, A, B, A, B, B, B, A, B, A, B, B, A, B, B.

- (B) Obtain an initial basic feasible solution by Vogel's approximation method. Find total transportation cost and also obtain optimal solution. **8**

Factory	D ₁	D ₂	D ₃	D ₄	Supply
O ₁	6	1	9	3	70
O ₂	11	5	2	8	55
O ₃	10	12	4	7	90
Demand	85	35	50	45	

- Q.4** (A) Answer the questions (any two) **8**

- (1) A company has two factories. It provides the produced items to the three businessmen b₁, b₂, b₃. The elements of the matrix shows the profit (in Rs.). Obtain the solution by Vogel's approximation method to maximise the profit.

Factory/Trader	B ₁	B ₂	B ₃	supply
F ₁	15	9	13	800
F ₂	11	7	17	900
Demand	800	700	400	

- (2) The profit (in crore of Rs.) is given in the following matrix. Give the assignment to maximise the profit.

	W	X	Y
A	4	16	20
B	8	12	12
C	12	12	12
D	20	4	8

- (3) From the following data, test $H_0 : M_1 = M_2$ by the median test. Use χ^2 statistic and test at 5% level of significance.

Sample X	53	57	49	54	52	60	-	-
Sample Y	51	59	64	62	56	58	66	56

(4) The signs of differences of 30 pairs are as follows:

-, -, +, +, -, -, -, -, +, -, +, +, -, -, -, +, -, +, -, +, -, -, -, -, +, +, -, -

Test the hypothesis that two samples have come from identical populations by sign test.

(B) Write a short note. (Any two)

6

- (1) What is linear programming? State the limitations of linear programming.
- (2) State the mathematical form of the transportation problem.
- (3) State the difference between sign test and Wilcoxon sign rank test.
- (4) Explain the Hungarian method of finding the solution of assignment problem.

*****

Gujarati Version

[Max. Marks: 50]

Q.1 (A) બહુ વિકલ્પ પ્રશ્નોના જવાબ આપો.

5

- (1) જુદી જુદી વ્યક્તિઓને કાર્યની વહેંચણી કરવામાં ઓછા સમયમાં અને ઓછા ખર્ચમાં વહેંચણી કરવામાં _____ સમસ્યાનો ઉપયોગ થાય છે.
  - (a) વાહનવ્યવહાર
  - (b) નિયુક્તિ
  - (c) સુરેખ આયોજન
  - (d) કંઈપણનહીં
- (2) સુરેખ આયોજનના કોયડાનો ઉકેલ મેળવવા મુખ્યત્વે કઈ રીતોનો ઉપયોગ થાય છે?
  - (a) વાયવ્ય ખૂણાની રીત
  - (b) વોગેલની રીત
  - (c) આલેખ અને સિમ્પ્લેક્સની રીત
  - (d) હંગેરિયનની રીત
- (3) બિનપ્રયત્નીય પરીક્ષણોમાં સંભાવના વિતરણમાં મૂળ વિતરણ _____
  - (a) સતત
  - (b) અસતત
  - (c) અનંત
  - (d) સતત અને સંમિત

(4) વિલકોક્ષન સંજ્ઞા ક્રમાંક પરીક્ષણમાં વિચરણ શું છે?

(a) $\frac{(2n+1)(n+1)}{16}$

(b) $\frac{n(n+1)(2n+1)}{24}$

(c) $\frac{n(n+1)}{16}$

(d) $\frac{n(2n+1)}{24}$

(5) વાહનવ્યવહારની સમસ્યામાં ઇષ્ટતમ ઉકેલ શોધવા માટે $d_{ij} =$ _____ ની કિંમત મેળવવામાં આવે છે.

(a) $c_{ij} - z_{ij}$

(b) $z_{ij} - c_{ij}$

(c) $c_{ij} + z_{ij}$

(d) $c_{ij} \cdot z_{ij}$

(B) નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ આપો.

10

(1) -, +, +, +, -, = +, +, -, + સંજ્ઞા પરીક્ષણમાં મધ્યકની કિંમત શોધો.

(a) 4.5

(b) 4

(c) 5

(d) 5.4

(2) 8 અવલોકનો માટે વિલકોક્ષન સંજ્ઞા પરીક્ષણ દ્વારા $H_0 : M = 50$ નું પરીક્ષણ કરવા માટે મધ્યકની કિંમત શોધો.

(a) 18

(b) 28

(c) 30

(d) 8

(3) નિયુક્તિની સમસ્યા ઉકેલો અને ન્યૂનતમ ખર્ચ શોધો.

	F	G	H	I	J
A	6	2	0	4	5
B	0	9	5	5	4
C	1	6	7	0	4
D	4	3	1	0	3
E	4	0	3	4	0

(a) 5

(b) 4

(c) 3

(d) 2

(4) આપેલા વાહનવ્યવહારની સમસ્યા માટે max (min-max) ની રીતે કુલ ન્યૂનતમ ખર્ચ શોધો.

	D ₁	D ₂	પુરવઠો
F ₁	28	48	40
F ₂	32	40	60
માંગ	56	44	

(a) 3392

(b) 3492

(c) 3599

(d) 3299

(5) નીચેના શ્રેણીક્રમાં આવક લાખ રૂ.માં આપી છે. તો ન્યુનતમ શ્રેણીક્રની રીતે મહત્તમ આવક શોધો.

	D_1	D_2	પુરવઠો
F_1	80	0	160
F_2	64	32	240
માંગ	224	176	

(a) 60000 (b) 61952 (c) 61552 (d) 61900

Q.2 ટૂંકમાં પ્રશ્નોના જવાબ આપો. (ગમે તે ચાર)

8

- (1) સમજાવો: હેતુલક્ષી વિધેય
- (2) સુરેખ આયોજનના ઉપયોગો લખો.
- (3) સમતોલ અને અસમતોલ વાહનવ્યવહારની સમસ્યા સમજાવો.
- (4) નીચે અનુક્રમે બે સમષ્ટિમાંથી લીધેલા 5 અને 3 કદના ચદસ્થ નિદર્શો આપેલા છે. તો મેન -વિહટની U- આગણકની કિંમત શોધો.

નિદર્શ X	22	30	33	38	20
નિદર્શ Y	18	40	25	-	-

- (5) એક સમષ્ટિમાંથી લીધેલા નીચે આપેલા નિદર્શો માટે સમષ્ટિનો મધ્યસ્થ 12 છે. એ પરિકલ્પનાનું સંજ્ઞા પરીક્ષણ દ્વારા પરીક્ષણ કરો.
19, 18, 11, 9, 13, 15, 17, 13
- (6) નીચેની નિયુક્તિની સમસ્યા ઉકેલો અને કુલ ન્યુનતમ ખર્ચ શોધો.

કાર્ય/મશીન	M_1	M_2	M_3	M_4
J_1	0	6	26	46
J_2	0	0	20	30
J_3	0	0	20	36
J_4	24	0	0	0

- (7) નીચેની વાહનવ્યવહારની સમસ્યા માટે min (min-max) ની રીતે કુલ ન્યુનતમ ખર્ચ શોધો.

	D_1	D_2	પુરવઠો
A	14	24	20
B	16	20	30
માંગ	28	22	

- (8) બિન પ્રાયલીય પરીક્ષણ એટલે શું?

Q.3

(A) હેતુલક્ષી વિધેય $Z = 4x + 3y$ ની નીચેના પ્રતિબંધોને આધીન મહત્તમ કિંમત મેળવો.

$$x + y \leq 800$$

$$2x + y \leq 1000$$

$$0 \leq x \leq 400$$

$$0 \leq y \leq 700$$

$$x, y \geq 0$$

5

(B) એક સ્પર્ધાત્મક પરીક્ષામાં 12 છોકરાઓ અને 12 છોકરીઓ બેઠા હતા તો છોકરાઓ અને છોકરીઓનો દેખાવ એક સમાન છે એવી પરિકલ્પનાના પરીક્ષણ માટે વિલકોક્ષન સંજ્ઞા ક્રમાંક પરીક્ષણ દ્વારા પરીક્ષણ કરો. 5% ની સાર્થકતાની કક્ષાનો ઉપયોગ કરો.

8

છોકરા ઓ	96	79	82	72	73	75	78	55	91	64	51	60
છોકરી ઓ	85	48	69	71	89	59	57	66	68	76	50	65

અથવા

(A) એક કોલેજના પ્રિન્સિપાલ બે અધ્યાપકોની શૈક્ષણિક કાર્યક્ષમતા માટેનું પરીક્ષણ કરવા ઈચ્છે છે. તે બે અધ્યાપકોના ક્રમાંક A અથવા B આપવામાં આવ્યા છે. પ્રશ્નોત્તરીના ઉત્તરો આપતા તેમના ક્રમાંકો નીચે મુજબ જાહેર કરવામાં આવ્યા. એ માહિતી પરથી શું એમ કહી શકાય કે બંને અધ્યાપકો તેમના ક્ષેત્રમાં સરખા નિપુણ છે? 5% ની સાર્થકતાની કક્ષા માટે મેનલિહટની U પરીક્ષણનો ઉપયોગ કરો.

5

A, A, B, A, A, B, B, A, A, A, B, B, A, A, B, A, B, A, B, B, B, A, B, A, B, B, B, A, B, B

(B) નીચે આપેલ વાહનવ્યવહારની સમસ્યા માટેનો પ્રારંભિક શક્ય ઉકેલ વોગેલની અંદાજિત રીતે મેળવો. કુલ પરિવહન ખર્ચ શોધો તથા ઇષ્ટતમ ઉકેલ પણ મેળવો.

8

ફેક્ટરી	D ₁	D ₂	D ₃	D ₄	પુરવઠો
O ₁	6	1	9	3	70
O ₂	11	5	2	8	55
O ₃	10	12	4	7	90
માંગ	85	35	50	45	

- (1) એક કંપની પાસે બે ફેક્ટરી છે. તેમાં તૈયાર થયેલ વસ્તુને વેચાણ માટે ત્રણ વેપારીઓ b_1 , b_2 , b_3 ને મોકલે છે. શ્રેણિકના ઘટકો નફાની કિંમત રૂપિયામાં દર્શાવે છે તો કુલ નફો મહત્તમ થાય તે રીતે આ સમસ્યાનો ઉકેલ વોગેલની અંદાજિત રીતે મેળવો.

ફેક્ટરી/વેપારી	B_1	B_2	B_3	પુરવઠો
F_1	15	9	13	800
F_2	11	7	17	900
માંગ	800	700	400	

- (2) નીચેના શ્રેણિકમાં આવક (કરોડ રૂ.માં) આપેલ છે તો આવક મહત્તમ થાય તે રીતે નિયુક્તિ આપો.

	W	X	Y
A	4	16	20
B	8	12	12
C	12	12	12
D	20	4	8

- (3) નીચેની માહિતી પરથી મધ્યસ્થ પરીક્ષણ દ્વારા $H_0 : M_1 = M_2$ પરીકલ્પનાનું પરીક્ષણ કરો. χ^2 -આગણકનો ઉપયોગ કરો.

નિદર્શ X	53	57	49	54	52	60	-	-
નિદર્શ Y	51	59	64	62	56	58	66	56

- (4) 30 જોડકા પરથી મેળવેલા તફાવતોના ચિન્હો નીચે મુજબ છે. તો સંજ્ઞા પરીક્ષણ દ્વારા “બંને નિદર્શ સમાન સમષ્ટિમાંથી લીધા છે.” એવી પરિકલ્પનાનું પરીક્ષણ કરો.

-, -, +, +, -, -, -, -, +, -, +, +, -, -, -, +, -, +, -, +, -, -, -, -, -, +, +, -, -

(B) ટૂંક નોંધ લખો. (ચાર માંથી બે)

- (1) સુરેખ આયોજન એટલે શું? સુરેખ આયોજનની મર્યાદાઓ જણાવો.
- (2) વાહનવ્યવહારની સમસ્યાનું ગાણિતિય સ્વરૂપ જણાવો.
- (3) સંજ્ઞા પરીક્ષણ અને વિલકોક્ષન સંજ્ઞા ક્રમાંક પરીક્ષણ વચ્ચેનો ભેદ સમજાવો.
- (4) નિયુક્તિની સમસ્યા માટેની હંગેરિયનની રીતનું વર્ણન કરો.

***** END *****